

BASIN AÇIKLAMASI

AMBARGO

Bu Raporun içeriği **29 Nisan 2002 Türkiye saatiyle 19.00'a** kadar basın, yayın veya elektronik ortamda bildirilemez ve özetlenemez

TAD/INF/PR43
29 Nisan 2002

UNCTAD RAPORU DÜNYA TİCARET SİSTEMİ İÇİNDE ÇİN'İN ÖNÜNDEKİ FIRSATLARI VE GÜÇLÜKLERİ DEĞERLENDİRİYOR

UNCTAD, Trade and Development Report (Ticaret ve Kalkınma Raporu) 2002'de Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmasının liberalleşmeye, dış ticaretin genişlemesine ve doğrudan yatırımların artmasına yol açacağını tahmin ediyor. Çin'in sınaî mamul ihracatında bugüne kadar gerçekleştirdiği başarılarla rağmen, bu ülke ithal ikamesinden dışa dönük politikalara hızla geçen ülkelerin karşılaştığı güçlüklerle maruzdur. Raporun bulguları, bu güçlüklerin, daha ziyade devlet işletmelerinin egemen olduğu sektörlerde ve tarımda meydana geleceğini gösteriyor.

Son on yılı aşkın bir süre boyunca Çin'in mal ve hizmet ticareti, dünya ortalamasının iki misli hızla büyümüştür ve Çin'in, büyük ölçüde emek-yoğun mamullere dayalı olan ihracatı şu anda dünya ihracat toplamının %4'ünü oluşturmaktadır. Düşük ücretlerin Çin'e uluslar arası ihracatta sağladığı büyük rekabet avantajı öteden beri hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde endişe uyandırmakta idi ve Çin'in DTÖ'ne katılması bu endişeleri artırmıştır. Ancak Rapor, verim farkları dikkate alındığında, Çin'in avantajının o kadar belirgin olmadığını göstermektedir (Tablo 1). UNCTAD'ın incelemesine göre Çin'in (giyim ve ayakkabı gibi) geleneksel emek-yoğun bazı mamullerde ve yüksek teknoloji içeren sektörlerin montaj sürecinde etkili rekabet gücü devam edecektir. Rapor'un bulgularına göre, Çin'in ihracat rekabetinden en çok etkilenecek ülkeler, Doğu Asya'daki ikinci kuşak yeni sanayileşen ülkeler (YSÜ'ler) ile Meksika ve Türkiye gibi orta gelir düzeyindeki diğer "gelişen piyasa ekonomileri" olacaktır.

Öte yandan, Çin'in DTÖ'ne girmesi başka ülkeler için birçok sektörde yeni ticaret olanakları getirecektir. Çin'in ithalatındaki artışların, tekstil, elektrikli ve elektrikli olmayan makineler ve taşıt araçları gibi orta düzeyde teknoloji içeren mamullerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Rapora göre, Çin'in ithalatındaki artıştan en çok sanayileşmiş ülkelerle Doğu Asya'daki birinci kuşak yeni sanayileşen ülkeler yararlanacaktır. Afrika ve Latin Amerika'daki bazı ülkelerin de ana madde ihracatlarını artırarak yararlanması da mümkündür.

./..

Rapor, çok hızlı bir liberalleşmenin Çin'in kamu işletmelerine sorunlar çıkarabileceğini belirtmektedir. 1990'lı yılların sonlarında bu işletmeler 83 milyon insanı (toplam istihdamın %12'sini) çalıştırmakta; millî gelirin %38'ini ve ihracatın %50'sini gerçekleştirmekte idi. Öte yandan, Rapor, bu işletmelerde "aşırı istihdam, yüksek stok düzeyleri, düşük verim, düşük kapasite kullanımı ve eskimiş teknoloji" olduğunu kaydetmektedir. Tekstil ve otomobil gibi sektörlerin maruz kalacağı ağır bir şok, büyük boyutlu tenkisetla sonuçlanabilir ve bu durumu başka sektörlerde genişleme yoluyla telâfi etmek güç olabilir (Tablo 2).

Doğrudan yabancı yatırımların (DYY'ın) geçiş sürecinde ihracatın geliştirilmesine katkı yaparak önemli bir rol oynaması beklenmektedir. Diğer gelişmekte olan bölgelerin aksine, geçen yıl Çin'e yönelen DYY artmıştır ve bu artışın büyük bir bölümü, uluslar arası üretim ağları çerçevesinde gerçekleşmiştir. Çin'in ihracatında yabancı şirketlerin payı 1986'da sadece %2 iken, 2000'de %48'e yükselmiştir. Buna rağmen Rapor, çok uluslu şirketlerle ilgili abartılı beklentilere karşı uyarıda bulunmaktadır. Bu şirketlerin faaliyetleri büyük ölçüde, ihracat değerinin %50'sine kadar ulaşan boyutlarda ithalata bağımlıdır. Bunların yapmakta olduğu 20 milyar dolarlık kâr transferleri, 2 milyar dolarlık ihracat fazlasını aşmaktadır. Kârların yeniden yatırıma tahsis edilen 12 milyar dolarlık kısmı dikkate alınsa bile, yabancı şirketlerin Çin'in cari işlemler bilançosuna pozitif katkı yapmadığı ortaya çıkmaktadır. Her halükârda, ithalattaki hızlı bir yükselmeden kaynaklanacak istihdam açığının bu şirketler tarafından kapatılması pek muhtemel görünmemektedir. Bunun gerçekleşebilmesi için, 2005 yılına kadar ihracatın GSYİH'nin %40'ına ulaşması gerekir. Bu ise, diğer gelişmekte olan ülkelerden Çin'e büyük ölçekte sınaî faaliyet kaymasını gerektirir, ve zaten rekabetin yoğun olduğu tekstil ve bazı elektronik ürün piyasalarının daha da dolup taşmasına yol açabilir.

Rapor, Çin'in hem sanayileşme hem de dış dünyayla bütünleşme çabasında başarılı olabilmesi için bir dizi politika gereksediğini belirtiyor. Vasıflı işgücünü yeni imalât faaliyetlerine kaymaya teşvik etmek gerekmektedir. Hızlı ve sistemli bir teknolojik modernleşme süreci gerçekleştirmek ve bu arada ithal edilen ara mal ve parçaları giderek yerli mamullerle ikame etmek gerekmektedir. Hizmetler gibi iç piyasaya dönük sektörlerde daha fazla yeni istihdam yaratacak politikalar gereksenecektir. Hızlı sanayileşmeyi sürdürebilmek için işgücünün vasıflarını zamanla yükseltmek gerekecektir. Rapor, Çin'in bu stratejiye yönelecek başlangıç koşullarına sahip olduğunu ve bu doğrultuda bazı adımların atılmakta olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Çin'in kalkınma stratejisini yeniden oluştururken karşı karşıya kaldığı âcil sorun, yeni koşullara yumuşak bir uyum sağlayabilmektir. Rapor, Çin'in döviz kuru yönetiminde özerkliğini korumasının, bazı sektörlerde sarsıntıları önleyebilmek için önem taşıdığını ileri sürmektedir. Kaynak tahsisini bozmadan ve DTÖ'ne girerken üstlenilen taahhütleri ihlâl etmeden bazı duyarlı sektörlerde meydana gelebilecek sarsıntıları önleyebilmek için, Çin'in gerektiğinde döviz kuru ayarlamaları ile vergileri bir arada kullanması yararlı olabilecektir.

*** **

Ek bilgi için: Yılmaz Akyüz, Director, Division on Globalization and Development Strategies, tel: +41 22 907 5841, faks: +41 22 907 0274, elektronik posta: yilmaz.akyuz@unctad.org; Erica Meltzer, Press Officer, tel: +41 22 907 5828/5365; veya Alessandra Vellucci, Information Officer, tel: +41 22 907 5828/4641, faks: +41 22 907 0043, elektronik posta: press@unctad.org